

FAKTA OM SANKT OLAV

Olof den helige eller **Olof (II) Haraldsson** eller **S:t Olof**, (på *norska* *Olav den hellige* (bokmål) eller *Heilag-Olav* (nynorsk); även *Olav digre* = den store eller tjocke), född 995, död den 29 juli 1030, var kung av Norge 1015–1028 och är landets **nationalhelgon**. Han firas på Olsmässodagen den 29 juli. Han var son till **Harald Grenske** och gift med **Astrid Olofsdotter av Sverige**. De hade tillsammans ett barn, **Ulfhild av Norge**. Olofs ende son, **Magnus den gode**, var utomäktenskaplig.

Olav Haraldsson ”den helige” stupade vid Stiklestad den 29 juli 1030. Kort tid därefter började han dyrkas som helgon. Sankt Olav blev ett av Nordens populäraste helgon. Han är Torshällas skyddshelgon och sitter på stadens vapen.

Som ung vikingahövding plundrade han i Mälaren, i Östersjön och runt Danmarks kuster. Vid sina härjningar i Mälaren blev han instängd där eftersom Olof Skötkonung drog en järnkedja över inloppet i Stocksund. Olav kom dock, enligt Snorre, undan genom att gräva en kanal vid Agnefit (troligen dagens Stockholm).

Bland hans ”ungdomsbedrifter” kan nämnas att han förstörde London Bridge och försvarade England för kung Aethelred mot Sven Tveskäggs attacker. 1015 började Olav systematiskt lägga under sig Norge parallellt med att han hårdhänt kristnade landet.

1015 landsteg han med få män i Norge och tog makten från jarlarna **Håkon Eriksson** och Sven Håkonsson. 1016 grundlade han staden **Borg** som blev norsk huvudstad. Som kung fortsatte han att kristna Norge på samma hårdhänta sätt som släktingen **Olav Tryggvason**.

År 1028 lämnade han Norge, återvände snart med svenskt stöd och stupade i **slaget vid Stiklestad** 1030. Hans **helighet** uppenbarade sig genast genom ett stort antal **underverk** som skedde i närheten av hans, efter slaget undångömda, lik. Kort efter hans död byggdes **domkyrkan Nidarosdomen** i **Trondheim**, där hans **reliker** förvarades.

Olof blev **Nordens** första och mest populära **helgon**. En av de **äldsta kyrkorna** i **Sigtuna** var helgad till honom, i **Uppsala domkyrka** blev han vid sidan av **Erik den helige** huvudhelgon. Sankt Olofskyrkor byggdes i **Stockholm**, **Norrköping**, och på flera håll i södra och mellersta Sverige uppfördes kyrkor helgade till honom, bland annat i Småland och på Gotland. Ett av de äldsta altarna i **Lunds domkyrka** var helgat åt Sankt Olof, och ett kapell restes till hans ära vid infarten till staden. Sankt Olof blev skyddspatron för de resande på Östersjön och **Sankt Olavs kyrka**, **Tallinn** är en av de kyrkor som vittnar om denna popularitet.

Legenden bakom den i flera kyrkor bevarade scenen *Sankt Olofs seglats* är följande:

Olav och hans hedniske broder Harald tävlade om Norges krona. Striden skulle avgöras genom en kappsegling, där Harald seglade i den snabbe Ormen och Olav förde den tunge, otymplige Oxen. Olavs seglats blev ett mirakel, Oxen for fram över både vatten och land, och trollen som försökte hindra färden flydde slagna till sina hålor.

Referens: Wikipedia och TNHS-skriften ”När då var Nu”

Gerorg Nyströms förslag till stadsvapen med Sankt Olof

Torshälla stads val av stadsvapen